

PROFESSIONELE STANDAARDEN FAMILIE- EN JEUGDRECHT

vastgesteld door het LOVF op 7 maart 2025

Professionele standaarden

In dit rapport treft u de professionele standaarden voor familie- en jeugdrechters aan. Professionele standaarden zijn door de rechters zelf geformuleerde beroepsregels om te voldoen aan de eisen die rechtspraak en rechtzoekenden aan het werk van familie- en jeugdrechters stellen. Ze zijn bedoeld om de kwaliteit van het rechterlijk werk te waarborgen.

De professionele standaarden voor familie- en jeugdrecht staan niet op zichzelf. Zij vormen een aanvulling op de fundamentele standaarden die al in wetten en bijzondere regelingen zijn vastgelegd: het uitgangspunt dat rechters beslissen op basis van nationaal en internationaal recht bijvoorbeeld en daarbij onafhankelijk, onpartijdig en objectief zijn. Dat zij procesdeelnemers respectvol bejegenen, geheimhouding betrachten en vermijden dat door hun optreden het vertrouwen in de rechtspraak wordt geschaad. Deze fundamentele standaarden zijn hier niet opnieuw opgenomen.

Totstandkoming en (door)ontwikkeling

De Raad voor de rechtspraak heeft het LOVF (het Landelijk Overleg Vakinhoud Familie- en Jeugdrecht) in 2013 uitgenodigd om professionele standaarden te ontwikkelen. Een projectgroep is daarmee aan de slag gegaan. Veel overleg en een enquête onder de familie- en jeugdrechters, aangevuld met opmerkingen van onder meer de Expertgroep Jeugdrechters, hebben in 2015 geleid tot de eerste versie van deze standaarden.

Deze standaarden richten zich zowel tot de (faciliterende) organisatie als tot individuele rechters, die beiden, ieder op hun eigen gebied, verantwoordelijk voor en aanspreekbaar zijn op de naleving ervan.

De professionele standaarden zijn daarnaast bedoeld om normen te stellen voor een werklust die toelaat dat onder alle omstandigheden kwaliteit geboden wordt. Dit is een dynamisch document, aangezien de rechtspraak als gevolg van vakinhoudelijke en maatschappelijke veranderingen voortdurend in ontwikkeling is.¹

In 2023 en 2024 heeft de toegenomen maatschappelijke belangstelling voor het familie- en jeugdrecht ertoe geleid dat de werkgroep zich heeft geheroriënteerd op de kernwaarden van het vak. Mede op basis van de aanbevelingen vanuit het Reflectierapport en de input vanuit de projectgroep DURF² is hierover in de werkgroep en met de achterban een discussie gevoerd. De uitkomsten daarvan zijn

¹ Eerdere (niet gepubliceerde) versies van de Professionele standaarden familie- en jeugdrecht zijn van 19 juni 2015, 3 juni 2016, 2 juni 2017, 28 september 2018 en 2 oktober 2020.

² Doorvoeren en uitvoeren Reflectie Familie- en jeugd

verwerkt in de aangepaste professionele standaarden 2025. De belangrijkste uitkomst is dat familie- en jeugdrechters meer tijd nodig hebben om hun werk goed te kunnen doen. Daarnaast moeten de doorlooptijden van familie- en jeugdzaken worden teruggebracht.

Familie- en jeugdzaken: kenmerken en bijzonderheden

Rechtzoekenden wenden zich tot de civiele rechter om hun individuele verhaal te kunnen doen. Familie- en jeugdzaken vormen daarin een bijzondere categorie. Juist in deze zaken moet de uitspraak van de rechter refereren aan dat eigen verhaal en aansluiten bij de werkelijke problemen die daarachter schuilgaan. De rechter dient er aandacht voor te hebben dat rechtzoekenden door deze achterliggende problemen in meerdere procedures betrokken kunnen zijn.

Zittingen zijn vaak extra belastend, zowel praktisch als emotioneel. Er zijn bijzondere procedurele bepalingen van toepassing vanwege het grote aantal betrokkenen, met name als het om minderjarigen gaat: belanghebbenden als (stief)ouders, pleegouders, voogden en kinderen, de Raad voor de Kinderbescherming, de bijzondere curator en de jeugdbeschermer.

Het belang van het kind staat centraal. Mede daarom is in familiezaken – nog meer dan in andere civiele procedures – een constructieve en oplossingsgerichte benadering van de rechter noodzakelijk. De rechter zal tijdens de zitting veelal een conflictdiagnose stellen. De rechter gaat actief op zoek naar de werkelijke problemen die bij partijen spelen en ondersteunt hen bij het zoeken naar passende oplossingen. De huidige maatschappelijke ontwikkeling maakt des te meer duidelijk dat daarvoor meer aandacht en tijd nodig is op zitting. Het goed luisteren op zitting, het voeren van het gesprek en het doorgronden van de onderliggende problematiek kost tijd.

In civiele jeugdzaken gaat het om kwetsbare minderjarigen en hun ouders. In deze zaken heeft de rechter een extra actieve rol om de rechtsbescherming te waarborgen, omdat niet altijd een advocaat betrokken is.

Bij de behandeling van jeugdzaken is integrale benadering van de problematiek van de minderjarige en zijn ouders het uitgangspunt.

De rechters stellen zich ten doel om maatwerk te leveren, zodat rechtzoekenden zich bij de behandeling van de zaak gehoord voelen en zich in de uitspraak van de rechter herkennen. Dit draagt bij aan acceptatie en het gezag van de uitspraak.

Drie niveaus

De opbouw van de professionele standaarden kent drie niveaus. Niveau 1 beschrijft de normen en waarden die in discussies in het land breed worden herkend en als uitgangspunten erkend. Niveau 2 maakt duidelijk wat die normen en waarden in de praktijk inhouden. Niveau 3 bevat de uitwerking van de in de professionele standaarden vervatte werklastnormen (3A) en brengt 'best practices' in beeld (3B), die – afhankelijk van het doel – intern of extern gecommuniceerd zullen worden.

Niveau 1 en 2 worden extern gepubliceerd.

Werkgroep professionele standaarden
april 2025

PROFESSIONELE STANDAARDEN FAMILIE- EN JEUGDRECHT (niveau 1)

- 1.1 Familie- en jeugdrechters zijn goed opgeleid en zorgen ervoor dat ze op de hoogte zijn van de ontwikkelingen op hun vakgebied.
- 1.2 De familie- en jeugdrechter wordt logistiek en vakinhoudelijk ondersteund in de uitvoering van zijn werk.
- 1.3 De familie- en jeugdrechter is verantwoordelijk voor de voortgang van, de regie over en de volledige en tijdige afdoening van een aan hem toebedeelde zaak.
- 1.4 Elke zaak krijgt een behandeling op maat.
- 1.5 De familie- en jeugdrechter doet een gemotiveerde, begrijpelijke uitspraak op een wijze die past bij de zaak.
- 1.6 Familie- en/of jeugdrechters voeren met elkaar het professionele gesprek.
- 1.7 Familie- en jeugdrechters delen hun kennis met collega's binnen het eigen team en op landelijk niveau.

PROFESSIONELE STANDAARDEN FAMILIE- EN JEUGDRECHT (niveau 2)

Niveau 2 vormt een praktische uitwerking van de professionele waarden die onder niveau 1 zijn genoemd. Dit zijn de standaarden waar familie- en jeugdrechters onderling en in hun relatie met het management op kunnen terugvallen. Ze zijn niet altijd geschikt om onverkort te gebruiken in individuele gevallen. Met andere woorden: van deze standaarden kan in samenspraak met de betrokken rechters gemotiveerd worden afgeweken.

2.1 Familie- en/of jeugdrechters zijn goed opgeleid en zorgen ervoor dat ze op de hoogte zijn van de ontwikkelingen op hun vakgebied

Opleiding en ontwikkeling

1. Een in het familie- en jeugdrecht team startende rechter krijgt een op zijn ervaring toegesneden inwerkprogramma, dat in samenspraak met hem wordt samengesteld. Als de rechter wordt belast met jeugdbeschermingszaken is dit inwerkprogramma in overeenstemming met de opleiding tot jeugdrechter. Een familierechter heeft zes maanden na aanvang van zijn werkzaamheden ten minste de introductie- en basiscursussen van SSR gevolgd, bijvoorbeeld familie- en jeugdprocesrecht, alimentatierecht en -rekenen, gezag en omgang, huwelijksvermogensrecht. In het eerste jaar volgt de familierechter een cursus in kinder- en jeugdpsychologie, specifiek gericht op ontwikkelingsproblemen van kinderen in scheidingssituaties, zoals bijvoorbeeld de cursus Stem van het Kind. Een jeugdrechter volgt in de eerste zes maanden ten minste de introductie- en basiscursussen van SSR op het terrein van het jeugdrecht. De familie- en jeugdrechter doet in de opleiding ook kennis op over verschillende culturele achtergronden.
2. Een startende familie- of jeugdrechter krijgt een mentor toegewezen. Dat is een collega met ten minste drie jaar ervaring in dit vakgebied.
3. Het rooster stelt die rechter en de mentor in de gelegenheid om elkaars zittingen te bespreken, meermalen te observeren en in het eerste jaar ook een aantal keren – bij voorkeur vier maal – samen te zitten in een meervoudige kamer.
4. Een in het familie- en jeugdrecht startende rechter voert gedurende het eerste jaar minstens één keer per kwartaal een evaluatiegesprek met de mentor.

- 5a. Een rechter neemt deel aan cursussen, jurisprudentie-overleg en vakinhoudelijk overleg om ervoor te zorgen dat hij de kennis en de professionele vaardigheden die relevant zijn voor zijn beroepsuitoefening onderhoudt. Daarnaast wordt in de (permanente) opleiding van familierechters aandacht besteed aan zittingsvaardigheden en conflict diagnose.
- 5b. De rechter heeft kennis van en maakt gebruik van de kennisbronnen die hem in zijn werk ter beschikking staan, waaronder Wiki Juridica, Mijn Kennis Omgeving en Legal Intelligence.
- 5c. De rechter benut actief de mogelijkheden om zijn kennis te delen door het inbrengen van zienswijzen en notities in overleggen, het plaatsen van relevante notities op wiki juridica en het publiceren van belangwekkende uitspraken op rechtspraak.nl.
- 5d. De ervaren rechter die affiniteit heeft met opleiden is bereid bij te dragen aan de opleiding van rio's en juridisch medewerkers.
6. Een rechter behaalt minimaal 90 opleidingspunten (PE) in drie jaar, waarvan de inhoud jaarlijks wordt afgestemd op het persoonlijke ontwikkelingsplan dat in samenspraak met de afdelings- of teamvoorzitter is opgesteld.
7. Voor specifieke zaken (zoals internationale kinderontvoeringen, Boek 1-verzoeken, Wet Tijdelijk Huisverbod-zaken) gelden aanvullende opleidingseisen, bijvoorbeeld op het gebied van internationaal recht en bestuursrecht.
8. De rechter heeft een toereikende vrijstelling om deel te nemen aan activiteiten (bijvoorbeeld in projectgroepen, expertgroepen en vakinhoudelijke commissies) binnen en buiten het eigen gerecht, gericht op bevordering van de kwaliteit van de rechtspleging en de rechtseenheid.
9. Voor de invulling van open normen zoekt de familie- en jeugdrechter aansluiting bij actuele inzichten uit wetenschap en werkveld.
10. Voor zover de jeugdrechter jeugdstrafzaken behandelt, wordt in dit verband verwezen naar de geldende professionele standaarden voor strafrechters.
11. Voor zover de familierechter civiele dagvaardingszaken behandelt, wordt in dit verband verwezen naar de geldende professionele standaarden voor civiele rechters.
12. Gelet op het bijzondere karakter van familie- en jeugdzaken en de specifieke deskundigheid die daarvoor vereist is, is het van belang om terughoudend te zijn met roulatie binnen zes jaar. Zo wordt ook continuïteit gewaarborgd in langlopende zaken over conflicten in één gezin.

2.2 De familie- en jeugdrechter wordt logistiek en vakinhoudelijk ondersteund in de uitvoering van zijn werk

1. Een familie- en jeugdrechter werkt bij de zittingsvoorbereiding, tijdens de zitting en bij het schrijven van beschikkingen of vonnissen samen met een gerechtsjurist die over de vereiste kwaliteiten beschikt. De gerechtsjurist wordt (ook bij een tijdelijke aanstelling) behoorlijk opgeleid.
2. Voor het niveau van ondersteuning geldt als richtlijn:
 - gelet op de complexiteit en het uitgangspunt 'één gezin, één rechter' worden de familierechtelijke zaken grotendeels gedaan door senior gerechtsjuristen.
 - zaken die meervoudig worden afgedaan: door een senior gerechtsjurist of juridisch adviseur.
 - verdelings/verrekeningszittingen: door een senior gerechtsjurist of juridisch adviseur.
 - ondertoezichtstellingen (OTS) buiten zitting en Verplichte Zorg: door een junior gerechtsjurist.
 - de overige zittingen: door gerechtsjuristen.
3. De rechters worden door een senior gerechtsjuristen of juridisch adviseur voorzien van zaak overstijgende informatie, zoals voorbereiden jurisprudentieoverleg, attenderen op nieuwe wetgeving en wijzigingen in hulpverlening.
4. De gerechtsjurist wordt door de afdelingsleiding aantoonbaar begeleid in zijn werkzaamheden en zijn functioneren wordt aantoonbaar geëvalueerd. De rechter wordt in de gelegenheid gesteld om zijn mening te geven over de kwaliteit van het werk.
5. Noodzakelijke telefonische contacten met (advocaten van) partijen of ketenpartners en de afhandeling van procesbeslissingen worden gedaan door de gerechtsjurist of de administratie.

Facilitaire ondersteuning, digitalisering

6. Een rechter, een juridisch adviseur en een gerechtsjurist heeft zowel op zijn werkplek als thuis eenvoudig toegang tot actuele kennisbronnen, waaronder wetgeving, jurisprudentie, literatuur, Wiki Juridica, opleidingen, Legal Intelligence en Mijn Kennis Omgeving.
7. Bij alle gerechten moeten voldoende juridisch adviseurs en (senior) gerechtsjuristen aanwezig zijn ter ondersteuning van het werk van de rechters. Daarnaast dient er op landelijk niveau voldoende ondersteuning te zijn om

bijvoorbeeld wetgevingsberichten, nieuwsbrieven en jurisprudentieoverzichten te maken. Ook het opstellen en onderhouden van wizards/modellen moet op landelijk niveau worden belegd. Expertgroepen kunnen voor de inhoudelijke voorbereiding zorgen.

2.3 De rechter is verantwoordelijk voor de voortgang van, de regie over en de volledige en tijdige afdoening van een aan hem toebedeelde zaak

Regievoering

1. Een rechter is verantwoordelijk voor een efficiënt en voortvarend verloop van het proces en voor een behandeling van de zaak op maat.
2. Een rechter dient er aandacht voor te hebben dat rechtzoekenden in meerdere procedures betrokken kunnen zijn. Als uitgangspunt geldt dat procedures in familie- en jeugdzaken die één familie of gezin betreffen door één rechter worden behandeld. Een uitzondering hierop kan worden gemaakt bij zaken die efficiënter behandeld kunnen worden door een op dat terrein gespecialiseerde rechter en bij de behandeling van kort gedingen en voorlopige voorzieningen.
3. Alle zaken die een minderjarige en/of zijn ouders betreffen worden zoveel mogelijk gecombineerd behandeld. Zaken die zijn aangehouden worden zoveel mogelijk door de oorspronkelijk behandelend rechter afgedaan.
4. Van belang is dat gemakkelijk een overzicht gemaakt kan worden van lopende procedures met betrekking tot één minderjarige of familie.

Planning van de zitting

5. Binnen een week na binnenkomst van het verweerschrift (familiezaken) of het verzoek (jeugdzaken) zorgt de administratie voor een screening op relevante signalen, zoals bijvoorbeeld betrokkenheid van een kind, een overzicht van de belanghebbenden, het ontbreken van een ouderschapsplan of andere gegevens die van belang zijn om tot een beslissing te kunnen komen. Dat gebeurt aan de hand van een checklist die de afdeling heeft opgesteld. Zo nodig wordt de Raad voor de Kinderbescherming of een gezinsvoogd expliciet uitgenodigd.
6. Een rechter krijgt de door de administratie (of het 'regiebureau') voorgestelde zittingsplanning, plus de daarbij behorende dossiers, zo tijdig voorgelegd dat hij de volgorde van de geplande zaken, de behandelingsduur per zaak en eventuele bijzonderheden ten aanzien van het oproepen van partijen kan bepalen.

7. Als de rechter (of de voorzitter van de MK) aan wie de zaak is toebedeeld het nodig vindt, wordt voorafgaand aan de inhoudelijke behandeling een regiezitting georganiseerd.
8. Aanhoudingsbeslissingen worden genomen door de behandelend rechter. Bij aanhouding motiveert de rechter wat het doel daarvan is en stelt een concrete termijn waarop de zaak verder wordt behandeld. De rechter kan de bevoegdheid om te beslissen op aanhoudingsverzoeken voor de zitting delegeren aan de hand van door rechters vastgestelde criteria.

Zittingscombinaties

9. Een zittingscombinatie (inclusief ondersteuning) is evenwichtig uit het oogpunt van talenten, ervaring (een mix van ervaren en jonge rechters) en kennis. De voorzitter van de zittingscombinatie oordeelt of de combinatie evenwichtig is.
10. Van een meervoudige kamer waarop jeugdbeschermingszaken gepland zijn, maken minimaal twee jeugdrechters deel uit. In een meervoudige kamer die oordeelt over zaken tot beëindiging van gezag zit minstens één jeugdrechter.

Inzet rechter-plaatsvervangers

11. Het uitgangspunt is dat een zittingscombinatie met vaste rechters wordt bezet.
12. Een zittingscombinatie kent maximaal één rechter-plaatsvervanger. Deze rechter-plaatsvervangers fungeren als volwaardig lid van de meervoudige kamer.
13. Rechter-plaatsvervangers worden niet ingezet als enkelvoudig zittend rechter, tenzij zij direct voorafgaand aan hun rechter-plaatsvervangerschap als familie- en jeugdrechter hebben gefungeerd. Zij dragen zorg voor het op peil houden van hun kennis, waaronder wat in rechters-, team- en jurisprudentieoverleggen wordt besproken en afgesproken.
14. Rechter-plaatsvervangers nemen deel aan intervisie en evaluatiegesprekken.

Zittingsvoorbereiding

15. Een enkelvoudige zitting wordt – ten behoeve van de voorbereiding door de rechter – ten minste vijf werkdagen voor de zittingsdatum aangeleverd. Verdelings- en verrekeningsdossiers worden uiterlijk drie weken voor de zitting aangeleverd, zodat de behandelend rechter nog instructies aan partijen kan geven.

16. Tot de voorbereiding door de gerechtsjurist (of juridisch adviseur) kan behoren het schrijven van een conceptbeschikking op basis van de dossierstukken met een voorstel tot afdoening, het signaleren van aandachtspunten voor de mondelinge behandeling en wijzen op relevante jurisprudentie, met bijgevoegd kopieën van (of links naar) de betreffende uitspraken. Uit het voorbereidingsformulier blijkt dat de ondersteuning formaliteiten, zoals het correct oproepen van belanghebbenden, heeft gecheckt. De rechter leest de dossierstukken zelf ook.
17. Het management treft adequate voorzieningen om het voor de rechter mogelijk te maken tijd- en plaatsonafhankelijk te werken, zodat hij de zitting optimaal kan voorbereiden.

Werklastnormen

18. Rechter kunnen alleen aan de kwaliteitsnormen voldoen als ze daarvoor voldoende tijd krijgen. De normen daarvoor zijn per zaaksoort nader gespecificeerd in niveau 3A.
19. Een zitting (behalve bij Verplichte Zorg) duurt maximaal 210 minuten.
20. Een kalenderjaar telt effectief 1.353 inzetbare zaaksgebonden uren³ voor een fulltime familie- en jeugdrechter. Een fulltime rechter houdt maximaal drie zittingen per vijf werkdagen.

Zitting

21. De enkelvoudig zittende rechter (of de voorzitter van de MK) is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de mondelinge behandeling en zorgt onder meer voor voldoende pauzes voor alle betrokkenen.
22. De rechter zorgt er voor dat partijen zich gehoord voelen. De rechter bejegt partijen respectvol en geeft waar nodig een begrijpelijke uitleg van de gang van zaken. De rechter beschikt over de noodzakelijke communicatieve vaardigheden.
23. Als partijen gebruik maken van een gerechtstolk, ziet de rechter erop toe dat voldoende tijd wordt ingeruimd voor vertaling.
24. De rechter richt zich er tijdens de zitting op om als jurist en conflictbeslechter het werkelijke geschil tussen partijen zo vergaand mogelijk op te lossen. De rechter vraagt zo nodig actief naar achterliggende feiten en onderliggende problematiek.

³ Hiervoor is aangesloten bij de memo basiswerktijdnorm rechters van maart 2021 van de Themagroep PS aan het PRO.

Zo nodig geeft hij direct een oordeel over juridische (deel)vragen. Daarbij kan ook een deskundigenonderzoek (bijvoorbeeld door de Raad voor de Kinderbescherming) worden ingezet of een aanhouding om ouders gelegenheid te geven gebruik te maken van trajecten bij hulpverleners.

Uitwerking

25. Bij de zittingsplanning hoort een realistische termijn voor uitwerking van de zitting, zodat uitspraken tijdig kunnen worden verzonden.
26. Na elke zitting wordt er zo snel mogelijk geraadkamerd over de te nemen beslissing, waarbij een duidelijke instructie aan de gerechtsjurist wordt gegeven. In de zittingsroosters is voldoende tijd ingeruimd voor een zorgvuldige besluitvorming in de raadkamer. In elk geval wordt er in de roosternormen *niet* van uitgegaan dat het raadkameren nog tijdens de zitting (bijvoorbeeld in de pauzes tussen de geplande zaken) plaatsvindt.
27. In de raadkamer worden ook duidelijke afspraken gemaakt over de verdere gang van zaken rond de totstandkoming van de uitspraak. De rechter bewaakt dat zijn uitspraken tijdig worden gegeven. Daarbij geldt dat altijd voorrang wordt gegeven aan uitspraken in voorlopige voorzieningen en zaken waarbij de belangen van minderjarigen zijn betrokken. Ten aanzien van 1e OTS-verzoeken geldt de “Beter beschermd norm”: uitspraak binnen drie weken na indiening van het verzoekschrift. In OTS- en Verplichte Zorg-zaken wordt in beginsel mondeling uitspraak gedaan en op de zitting in begrijpelijk taal aan belanghebbenden uitgelegd waarom een bepaalde beslissing is gegeven.

Buitenzittingswerk

28. Familie- en jeugdrechters behandelen ook zaken zonder dat er een zitting wordt belegd. Van de organisatie mag worden verwacht dat de rechter in voldoende mate (in tijd en faciliteiten) in staat gesteld wordt om het hiervoor nodig geachte werk te kunnen verrichten. Daarom moet bij indeling van een rechter ook rekening worden gehouden met de belasting die mogelijk werk buiten de zitting om oplevert, opdat de rechter ook aan deze zaken voldoende tijd en aandacht kan besteden.
29. Als de rechter bij kennisname tot het oordeel komt dat de zaak toch niet geschikt is om buiten de zitting af te doen, wordt de zaak bij deze rechter op zitting geplaatst.
30. In jeugdbeschermingszaken is het met het oog op acute noodsituaties noodzakelijk, en wettelijk voorgeschreven, dat ook buiten kantooruren een jeugdrechter benaderd kan worden voor het afgeven van (mondelijke)

beschikkingen. De organisatie zorgt ervoor dat de jeugdrechter daarvoor de benodigde communicatiemiddelen krijgt, zoals een mobiele telefoon en/of iPad. Bovendien wordt in het rooster rekening gehouden met de piketdiensten.

2.4 Elke zaak krijgt een behandeling op maat

Maatwerk

1. De rechter is verantwoordelijk voor een behandeling van de zaak op maat.
2. De zaak wordt na binnenkomst tijdig beoordeeld op aspecten als: alternatieve conflictoplossing aanbieden, benoemen van een bijzondere curator, spoedeisendheid en volledigheid.
3. In zaken die zich daarvoor lenen, communiceert de rechter naar (de advocaten van) partijen de onderwerpen die bij de behandeling ter zitting speciaal aan de orde zullen komen.
4. Een familiezaak is een samenspel tussen partijen, hun advocaten en de rechter. De rechter ziet er bij het bepalen van het verloop van de procedure op toe dat de deelnemers aan het proces (partijen, hun advocaten en door de rechter benoemde deskundigen) hun inbreng op een voortvarende en efficiënte manier inbrengen. Hij streeft ernaar de procedure zo snel mogelijk af te ronden, zonder dat het primaire doel (recht doen in het individuele geval) in het gedrang komt. Zowel partijen als hun advocaten moeten klaar zijn om voort te gaan met de zaak vanaf het moment dat het verzoek of verweerschrift wordt ingediend. De rechter in zijn rol van regievoerder zal hen waar nodig op dit uitgangspunt wijzen.
5. In alle zaken waar kinderen bij betrokken zijn, neemt de rechter het belang van het kind als een van de belangrijkste overwegingen mee en zorgt er voor dat de stem van het kind gehoord wordt.

Kindgesprek

6. De rechter stelt kinderen vanaf 8 jaar in staat hun mening te geven over zaken die over hen gaan, tenzij dat in een bepaald geval te belastend is voor het kind. Zij worden uitgenodigd om hun mening te geven.
7. Het kindgesprek wordt gehouden in een kindvriendelijke ruimte, of op locatie als het kind in een jeugdinstituting zit. De kinderen worden op een andere dag of een ander moment dan de ouders uitgenodigd om met de rechter te spreken.
8. De rechter die met het kind spreekt, doet in beginsel ook de behandeling ter zitting. De rechter toetst bij het kind of hij goed heeft begrepen wat het kind heeft

gezegd en bedoeld. De rechter bespreekt met het kind op welke wijze het zal worden geïnformeerd over de beslissing.⁴
De rechter is voldoende opgeleid om kindgesprekken te voeren.

⁴ Zie de Handreiking terugkoppeling van de beslissing aan de minderjarige gevoegd als best practice onder niveau 3b (ingestemd door het LOVF/H op 5 juni 2026)

2.5 De rechter doet een gemotiveerde, begrijpelijke uitspraak op een wijze die past bij de zaak

Uitspraak

1. Aan het einde van de zitting deelt de rechter de uitspraakdatum mee, met inachtneming van de wettelijke bepalingen of het geldende procesreglement of doet direct mondeling uitspraak. De uitspraak kan op elke werkdag worden gedaan.
2. Een uitspraak van een rechter is, ongeacht de inhoud van of aanleiding tot de beslissing, gemotiveerd op een wijze die recht doet aan het debat tussen partijen. Doel van de uitspraak is dat partijen daarmee verder kunnen.
3. Het concept van de uitspraak wordt in beginsel gemaakt door een voldoende gekwalificeerde gerechtsjurist, waarna de rechter zo nodig correcties aanbrengt. Uit het oogpunt van onderhoud van de eigen schrijfvaardigheid schrijft de rechter jaarlijks een aantal beslissingen zelf. Hiermee wordt in het rooster rekening gehouden.
4. In beginsel wordt een uitspraaktermijn van vier weken voor bodemzaken adequaat geacht. Uitzonderingen daarop zijn voorlopige voorzieningen en kort gedingen waarvoor een termijn van twee weken wordt gehanteerd. In OTS- en Verplichte Zorg-zaken wordt doorgaans direct uitspraak gedaan. Bij verdelingen geldt een termijn van vier tot zes weken.

2.6 De rechters voeren met elkaar het professionele gesprek

1. Het professionele gesprek is onderdeel van het werk van de rechter. Dit betekent dat rechters met elkaar en met de juridische ondersteuning in gesprek gaan over onder andere taakopvatting, zittingsaanpak, bejegening, rechtseenheid en dilemma's.
2. Rechters geven elkaar en staan open voor feedback.
3. Een rechter neemt ten minste eenmaal per kalenderjaar deel aan intervisie, hetzij individueel tijdens één of meer zittingen, hetzij in de vorm van groepsintervisie met professionele begeleiding.
4. Rechters kunnen desgewenst ook kiezen voor intervisie en feedback van buiten de eigen organisatie, bijvoorbeeld door experts op het gebied van communicatie met kinderen. Het bestuur dient dit te faciliteren.

5. Een beslissing in hoger beroep of cassatie wordt teruggekoppeld aan rechters die de bestreden uitspraak hebben gedaan. Vastgelegd wordt of, en zo ja welke consequenties deze uitspraak heeft voor de rechtspraak van het team of de afdeling.
6. De afdeling heeft een informatiesysteem dat medewerkers in staat stelt snel kennis te nemen van rechterlijke beslissingen binnen het eigen team die belangrijk zijn voor de rechtseenheid.
7. Familie- en jeugdrechters nemen tenminste eenmaal per twee jaar deel aan een professioneel gesprek met ketenpartners. In het professionele gesprek is ruimte om dilemma's in bepaalde zaakscategorieën te bespreken.

2.7 De rechter deelt zijn kennis

1. Familie- en jeugdrechters delen hun kennis met collega's binnen het eigen team en op landelijk niveau. Zij nemen actief deel aan lokale en landelijke kennisgroepen, werkgroepen en Expertgroepen.
2. De rechter publiceert uitspraken regelmatig, ook om inzichtelijk te maken hoe open normen worden ingevuld.